N°. 23. Donderdag 8 Juni 1916. 16de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL
ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST”:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

School voor verdergaand onderwijs en opleiding van onderwijzeressen

te Semarang op te richten, ten behoeve van meisjes behoorende tot de Inheemsche Bevolking van Ned.-Indië,

als huldeblijk aan de nagedachtenis van Mr. C. Th. van Deventer

Wij ontvingen de volgende circulaire, waaraan wij gaarne meerdere bekendheid willen geven:

In het derde nummer der „Kartinibode” is medegedeeld, dat de Raad van beheer van het Kartinifonds, op gezag van het geheele bestuur, besloten heeft, om, indien de vereischte gelden bijeen zijn te brengen, over te gaan tot oprichting van eene school als hierboven omschreven.

Het doel der school zal zijn, niet alleen om meer kennis te verspreiden in de inheemsche vrouwenwereld, en daardoor de vrouw geschikter te maken voor hare opvoedingstaak, maar ook om te verkrijgen een groot aantal vrouwen van het eigen land, die onderwijs zullen kunnen geven zoowel aan de Kartinischolen en de Hollandsch-Inlandsche scholen, als ook aan de inrichtingen voor Inlandsche meisjes, waar geen onderwijs wordt gegeven in het Nederlandsch of althans deze taal geen voertaal is.

Ondergeteekende, door den Raad van beheer gemachtigd zich te overtuigen of voor de voorgenomen school een belangrijk bedrag bijeen te brengen is, trad met eenige personen in overleg. Het plan is met groote instemming begroet, en reeds zijn gewaardeerde toezeggingen gedaan. Tevens werd echter de raad gegeven, om eene becijfering van vermoedelijke kosten op te stellen, waaraan thans voldaan wordt.

Bij de beoordeeling van de volgende uiteenzetting, gelieve de belangstellende lezer in het oog te houden, dat niet te veel in bijzonderheden mocht worden afgedaald, ten einde de aandacht niet van de hoofdzaak af te leiden, en dat de begrooting van kosten slechts in groote trekken kan geschieden, omdat voor den eindopzet der school overleg met de Kartini-Vereeniging te Semarang en met de Indische autoriteiten noodzakelijk is.

Dit overleg komt echter eerst aan de orde, nadat gebleken zal zijn, dat bijeenbrenging van de vereischte gelden verzekerd is.

Voor het oogenblik is hoofdzaak te weten of de offervaardigheid in voldoende mate aanwezig is. Het zou daarom ten zeerste gewaardeerd worden, indien reeds dadelijk bijdragen beschikbaar worden gesteld, hetzij in eens, hetzij in twee of drie termijnen.

Het beheer der geïnde gelden zal worden gevoerd door den penningmeester van het Kartini-fonds te 's-Gravenhage, den Heer D. Hannema, met dien verstande, dat een geheel afzonderlijk fonds gevormd wordt, hetwelk in bewaring zal zijn bij het Agentschap der Ned. Handelmaatschappij in zoodanigen vorm, als het meest in het belang der zaak zal blijken.

Mocht echter het tot stand komen van eene eigen financieele commissie wenschelijk worden geacht, dan gelieven heeren inschrijvers zich hieromtrent te verklaren.

Op de vraag, hier en daar gedaan, waarom de Regeering niet doet wat het Kartinifonds op zich wenscht te nemen, moge als antwoord dienen, dat de Regeering door zeer vrijgevige bepalingen het verkrijgen van groote subsidies mogelijk heeft gemaakt, doch in sommige gevallen aan het particulier initiatief wenscht over te laten wat zij niet dadelijk zelve ter hand meent te moeten nemen. Overigens heeft de zaak de volle sympathie van Z. E. den Heer Minister van Koloniën, die ook persoonlijk eene bijdrage heeft toegezegd.

De subsidies zijn geregeld bij de Indische Staatsbladen 1906 no. 242 voor de kweekscholen, en 1913 no. 524 voor de lagere scholen, waar Nederlandsch op het programma staat. Daar het einddoel der op te richten school is opleiding van onderwijzeressen, zal met de eerstvermelde subsidie-regeling vóór alles rekening zijn te houden. Het kan echter zijn, dat de Regeering genegen zal worden bevonden tot mede-toepassing der tweede regeling, daar deze ten opzichte van het personeel gunstiger bepalingen bevat. In het eerste geval bedraagt nl. de subsidie voor ten hoogste vijf onderwijskrachten een vast bedrag van *f* 200.— en *f* 175.— 's maands, afhankelijk van het al of niet bezit der hoofdakte, terwijl in het tweede geval voor zes onderwijskrachten 2/3 van het aanvangsinkomen wordt toegekend, en de aan in Gouvernementsdienst zijnde onderwijzeressen toekomende drie-jaarlijksche verhoogingen ten volle vergoed worden. In deze nota is zekerheidshalve uitgegaan van het minder gunstige geval.

Dat juist Semarang voor de school gekozen is, heeft een dubbele reden. Men vindt daar de krachten, die buiten het eigenlijk personeel bijzondere vakken kunnen geven; maar bovenal geldt het beschikbaar zijn van een groot terrein, behoorende bij de reeds bestaande Kartinischool, bijna voor niets door de Regeering afgestaan. Bedoeld terrein is voldoende voor al de vereischte gebouwen, met inbegrip van het op te richten internaat.

Dit internaat is onmisbaar, omdat de gelegenheid behoort open te staan om ook meisjes, wier ouders of verzorgers elders wonen, tot de school toe te laten, op zoodanige wijze, dat de karaktervorming der leerlingen verzekerd is.

Het is wellicht niet overbodig aan te teekenen, dat de kweekscholen voor Inlandsche onderwijzers overvuld zijn, zoodat aan eene opleiding van meisjes aan die inrichtingen niet te denken is, afgescheiden nog van het bezwaar bij vele ouders bestaande om volwassen meisjes gelijk met jongens opgeleid te zien. In dit opzicht is het echter van groot belang in het oog te houden, dat tòch reeds enkele meisjes gevonden worden, die het eindexamen der kweekschool hebben afgelegd, en die zelfs de Europeesche hulpakte verwierven, wat wel het sterkste bewijs is voor de levensvatbaarheid der voorgenomen inrichting.

Een groote toeloop — niet alleen van Java, maar ook van Sumatra en andere eilanden — is te verwachten, omdat niet alleen de Kartini-scholen leerlingen zullen opleveren, doch ook talrijke Hollandsch-Inlandsche en zelfs Europeesche scholen, en de opleiding van onderwijzeressen eene diep gevoelde behoefte is der inheemsche maatschappij.

De school is daarom gedacht voor 300 leerlingen, 200 internen en 100 externen, opdat niet reeds spoedig na de oprichting afwijzingen zouden moeten volgen, wat tot teleurstelling leidt. De aard der inheemsche meisjes laat een uitgebreid internaat zonder bezwaar toe.

De school zal vermoedelijk zes jaarklassen hebben, die ten deele beoogen de voorbereiding, voor een ander deel de eigenlijke opleiding tot het examen voor de akten, bevoegdheid gevende tot het Inlandsch en tot het Hollandsch-Inlandsch onderwijs. Het verschil ligt hierin, dat in het laatste geval de kennis van het Nederlandsch grooter moet zijn. Voor de leerlingen der onderwijs-opleiding moet volgens voorschrift eene oefenschool aanwezig zijn, welke op gelijken voet voor één onderwijskracht subsidie geniet. In het minder gunstige geval is dus toch te rekenen op nog eens *f* 200.— 's maands.

Het voorloopig leerprogramma is opgesteld in overleg met wijlen Mej. van Loghem, voormalige directrice der groote particuliere Europeesche meisjesschool met opleiding voor het onderwijs-examen te Soerabaja, en hare opvolgster Mej. Faber, en met inachtneming van de eischen van Regeeringswege gesteld.

Het onderwijs zal in 36 weekklassen van 3/4 uur loopen over de volgende vakken: Nederlandsch, Javaansch, Maleisch, Soendaneesch of Madoereesch (laatstgenoemde talen als bijvak voor de meisjes uit West- en Oost-Java), rekenen en vormleer, aardrijkskunde, geschiedenis, natuurkennis, handteekenen, opvoedkunde en fröbelmethode, zang, lichaams-oefening, gezondheidsleer en verpleging in lichte ziektegevallen, huishoudkunde met eenvoudig boekhouden, handwerken, een overzicht van kunst en kunstnijverheid, batikken; of ook de beginselen van groenten- en vruchtenteelt, in verband met de kennis van inmaken, zullen worden onderwezen, zal nader zijn te beslissen.

De kosten zijn te splitsen in: I. dadelijk te voldoene bedragen voor bouw, eerste inrichting en eerste uitzending en uitrusting van personeel; II. jaarlijksche uitgaven voor het op gang houden van school en internaat.

Hiertegenover staan de inkomsten in eens en jaarlijksche.

De heer J. A. van Delden had de vriendelijkheid de hieronder afgedrukte staten te ontwerpen:

Kosten van eersten aanleg.

BEGROOTINGSSOMMEN.	Waarvan door Regeeringssubsidie te verkrijgen.	Door giften bijeen te te brengen.
Bouw van de schoollokalen, van het internaat, van de woonvertrekken voor de directrice en verder personeel f 200.000.-	f 133.000.—	f 67.000.—
Eerste inrichting der slaapvertrekken (f 75.— per interne leerling), meubilair in de woonvertrekken en leermiddelen (f 45.— per interne leerling) f 24.000.— (200 × f 120.—) . .	„ 16.000.—	„ 8.000.—
der schoollokalen f 21.25 per leerling f 6375.— (300 × f 21.25)	„ 4.250.—	„ 2.125.—
passagekosten van 10 onderwijzeressen f 9700.— } uitrustingskosten voor dezen . . . „ 5000.— } f 14.700.—	„ 11.025.—	„ 3.675.—
Kosten van eersten aanleg samen . . . f 245.075.—	f 164.275.—	f 80.800.—

Bijlage A. *Formatie van het onderwijzend personeel.*

	Minimum salaris per jaar.	Maximum salaris per jaar.
1 Directrice	f 6 000.—	f 7.500.—
1 Onder-Directrice.	„ 4.200.—	„ 6.600.—
8 onderwijzeressen met hoofdakte (min. f 2400.—, max. f 6600.—)	„ 19.200.—	„ 52.800.—
Totaal . . .	f 29.400.—	f 66.900.—

Stel gemiddeld	f 40.000.—
voor bijzondere lessen (f 25.— 's maands per wekel. lesuur)	„ 5.000.—
	f 45.000.— 's jaars

Bijlage B. *Formatie van het personeel voor het internaat.*

	's maands.	's jaars.
1 Javaansche leidster, tevens hoofd v. h. huishouden f 200.— à f 300.— gem. f	250.—	f 3.000.— gem.
8 toezichthoudsters tevens huishoudsters f 40 tot f 60 gem.	„ 400.—	„ 4.800.—
4 keukenmeiden f 25 + f 20 + 2 × f 15	„ 75.—	„ 900.—
20 Baboes (1 à f 25, 19 à f 15)	„ 310.—	„ 3.720.—
3 tuinlieden à f 15.—	„ 45.—	„ 540.—
1 portier.	„ 50.—	„ 600.—
	f 1.330.—	f 13.560.—

Begrooting van jaarlijksche ontvangsten en uitgaven.

Ontvangsten:

Regeeringssubsidie voor het onderwijzend personeel 6 × f 200 × 12	f 14.400.—
Idem voor uitzending en uitrusting van één onderwijzeres	„ 1.100.—
Idem voor buitenlandsch verlof van één onderwijzeres	„ 1.440.—
Regeeringssubsidie voor het internaat:	
voor 200 internen × f 138.—	„ 27.600.—
voor 100 internen × f 42.—	„ 4.200.—
voor algemeene onkosten	„ 300.—
Kost- en schoolgeld:	
voor 200 internen × f 25 × 12 = f 60.000	
voor 100 internen × f 1.50 × 12 = f 9.000	
Af voor on- en minvermogende leerlingen minder ontvangen wordt f 9000, blijft	„ 60.000.—
Regeeringsubsidie voor onderhoud der gebouwen	pro memorie
Jaarlijksche giften in Indië	pro memorie
	f 109.040.—
Vermoedelijk jaarlijksch tekort	f 11.290.—
	f 120.330.—

Uitgaven:

Onderwijzend personeel, Bijlage A	f 45.000.—
Uitzending en uitrusting van één onderwijzeres	„ 1.470.—
Buitenlandsch verlof van één onderwijzeres	„ 4.000.—
Bijdrage voor het pensioenfonds	„ 1.000.—
Personeel van het internaat, Bijlage B.	„ 13.560.—
Voeding, wasch en verdere huishoudelijke uitgaven	„ 55.000,—
Schrijfloonen en schrijfbehoeften voor de administratie	„ 300.—
Onderhoud der gebouwen	pro memorie
	f 120.330.—

Mocht voldoende steun worden gevonden, dan verdient overweging om met de tenuitvoerlegging van het plan niet te wachten, totdat de gebouwen tot stand zijn gebracht, doch zoo spoedig mogelijk te Semarang een groot huis dan wel twee huizen te huren, waar de zich aanmeldende meisjes gehuisvest kunnen worden, en met het onderwijs een aanvang wordt gemaakt.

Meisjes, die nu reeds in aanmerking komen voor de opleiding tot het examen van onderwijzeres, zouden ook dadelijk daartoe in de gelegenheid zijn te stellen door een voorloopigen cursus, afhankelijk van het aantal en den leeftijd. De ondervinding daarbij ongedaan, zal tevens kunnen zijn een vingerwijzing voor den eindopzet.

Het betreft de tegemoetkoming aan een lang gevoelde behoefte. Er zullen zich daarom zeer uiteenloopende adspirant-leerlingen voordoen. Afwijzingen dienen zooveel mogelijk te worden voorkomen. Voor iedere leerling trachte men in den aanvang een modus vivendi te vinden. Dit kan juist in den aanvang beter dan later, wanneer de inrichting op gang is. Ook in dit opzicht is veel ervaring op te doen.

Overigens zij de opvatting, met gepaste zuinigheid, flink en onbekrompen.

Ondergeteekende verklaart zich tot het geven van nadere toelichting gaarne bereid.

Het zal ook zeer op prijs worden gesteld, wanneer opmerkingen over den opzet der school te zijner kennis komen, welke dan door den Raad van beheer zullen worden overwogen.

Mr. J. H. ABENDANON,

Den Haag, Mei 1916. Jan van Nassaustraat 43.

Suriname.

In ons nummer van 25 Mei deelden wij het een en ander mede uit het Voorloopig Verslag der Koloniale Staten betreffende de ontwerp-begrooting voor 1917.

Hier volge nog een bloempje uit dat verslag: „Door eenige leden werd gevraagd of het Bestuur den tijd nog niet gekomen achtte om van Bestuurswege krachtig te bevorderen, dat de Boschnegers en Indianen, in de stad zijnde, zich behoorlijker gekleed vertoonen dan tot dusver het geval is."

Het is niet de eerste maal dat het blijkt, dat er onder het 13-tal eenige preutsche heeren schuilen, die aan deze arme boschbewoners, gedurende hun verblijf in de hoofdplaats, hun luchtige kleeding misgunnen. De stadskleeding der mannelijke Boschnegers getuigt zeker niet van veel smaak, maar wat gaat dit den „eenige leden" aan? Zijn zij de arbiters der mode? Een eeresaluut aan den Gouverneur voor zijn leuk antwoord op de malle vraag: „Het is den Gouverneur niet bekend dat Boschnegers en Indianen zich in onbehoorlijke kleeding op straat vertoonen. Hij acht het evenwel niet noodig, dat Boschnegers en Indianen van hunne volkskleederdracht afstand doen."

* * *

De Gouverneur heeft een ontwerp ingediend tot aanvulling van het Burgerlijk Wetboek.

Britsch- en Nederlandsch-Indische immigranten zijn in de kolonie slechts bekend onder het nummer en de letter, waaronder zij geboekt staan in de immigrantenregisters. In het eerste geslacht en zoolang zij onder contract verbonden zijn, levert dit geen moeilijkheden op, doch wanneer zij zich vestigen en hunne kinderen en kindskinderen in aanraking komen met de registers van den Burgerlijken Stand, is een zeer omslachtige omschrijving van hunne persoonlijkheid noodig.

Om dit bezwaar op te heffen, verdient het aanbeveling voor de immigranten, die in de kolonie hunne woonplaats gevestigd hebben en dus getoond hebben dat zij zich willen stellen onder de Surinaamsche wetten, de gelegenheid open te stellen om zich een geslachtsnaam en voornamen te kiezen.

Ook komt het voor, dat Indianen en Boschnegers zich in het meer bebouwde deel der kolonie vestigen en dan gaarne op Europeesche wijze namen wenschen te dragen.

De thans geldende regelen voor het aannemen van nieuwe namen is voor hen te omslachtig en te kostbaar. Daarom wordt voorgesteld die regelen te vereenvoudigen.

De bedoeling is, dat de geslachtsnaam het eigenaardige nationaal karakter blijve behouden en in de landstaal worde afgeleid uit vroegere woonplaats, beroep of andere bijzonderheden, op gelijke wijze als men in Nederland aan de namen van Deventer, van Zutphen, Smidt, Kuiper, Bakker, enz. is gekomen.

Het ligt niet in de bedoeling om op Indianen en Boschnegers eenigen aandrang in deze uit te oefenen, noch om bij het kiezen van een naam de vrijheid der keuze in den weg te staan.

* * *

Uit Calcutta is in Suriname telegraphisch bericht ontvangen dat het transport Britsch Indiërs, dat in Juli vertrekken zou, niet verwacht moet worden, daar het schip, dat de emigranten zou aanvoeren, door de Britsche Regeering is opgeëischt.

* * *

Aan „Suriname" van 7 April ontleenen wij het volgende belangrijke bericht:

„De Daily Argosy [een in Britsch-Guiana verschijnend blad] vermeldt een besluit van de Britsch Indische Bestuursraad, door den Onderkoning, om de emigratie van Britsch Indië onder contract te verbieden. Evenwel zal er een overgangstijd gegeven worden om de kolonies, die Br. Indiërs aanvoeren, maatregelen te doen treffen voor de voorziening in hunne behoefte aan arbeiders."

Volgens „De West" van 25 April zou de overgangstijd vijf jaren bedragen.

* * *

Blijkens advertentie van het agentschap te Paramaribo zal de te New-York gevestigde Raporel Steamship Line een maandelijksche directe verbinding openen van New-York met Suriname en Cayenne.

* * *

„Suriname" van 11 April schrijft:

„Van de drie schepen der K. W. I. M., de Venezuela, de Ecuador en de Columbia, die aan een Noorsche firma verkocht waren, lezen wij in de American Exporter, dat de Noorsche koopers de schepen eenige dagen later verkocht hebben aan de Amerikaansche firma W. R. Grace en Co. met een zoet winstje van 337.500 dollars (f 843.750) De firma Grace en Co. betaalde 1.100.000 dollars (f 2.750.000) per stuk.

De booten zullen tusschen San Francisco en Midden Amerika varen.

* * *

In het Maart-nummer van „The Thea en Coffee Trade Journal" een artikel van de hand van den heer J. B. Percival te Paramaribo, getiteld „Cacao culture and preparation".

* * *

Paramaribo is een nieuw blaadje rijker geworden, n.l. „Ons Volk", onder redactie van den heer H. C. Balois.

* * *

De Tweede Kamer heeft verslag uitgebracht over het wetsontwerp tot wijziging en aanvulling van de wet op het lager onderwijs; dit ontwerp bevat ook de gelijkstelling van Surinaamsche akten met de Nederlandsche. Van verschillende zijden gaf men blijk van instemming met dit wetsontwerp, waardoor aan billijke verlangens wordt tegemoet gekomen.

Grens Suriname-Fransch Guyana (Marowijne-rivier).

De minister van buitenlandsche zaken en van koloniën hebben een nota ingezonden naar aanleiding van het verslag over het wetsontwerp tot goedkeuring van het den 30sten September 1915 te Parijs tusschen Nederland en Frankrijk gesloten verdrag, strekkende tot regeling van de grens tusschen Suriname en Fransch Guyana over een gedeelte der Marowijnerivier.

Zij geven de verzekering, er naar te zullen streven dat een regeling ook omtrent den verderen loop der grens zoo spoedig mogelijk tot stand kome. Uit den aard der zaak is echter het bereiken van een resultaat afhankelijk niet slechts van de voortvarendheid en de kracht der Nederlandsche regeering, doch evenzeer van de mogelijkheid van een regeling, die voor Nederland aannemelijk is.

Wat het thans gesloten verdrag betreft is als een tegemoetkoming aan verlangens van Fransche zijde gesteld, slechts te beschouwen de vastkoppeling van de aangelegenheid van den loop der grens aan de overige in het Verdrag geregelde onderwerpen, benevens de beperking van de regeling, die het verdrag geeft, tot een deel der grensrivier. De toestand dien het Verdrag voor dit deel der rivier in het leven roept, beantwoordt aan hetgeen de Nederlandsche regeering wenschelijk acht.

Een voorbehoud voor het vervoer van oorlogsmaterieel is in het Verdrag niet opgenomen, omdat de behoefte daaraan zich van Nederlandsche, noch van Fransche zijde heeft doen gevoelen.

Het is daarom ook niet geoorloofd zonder nader overleg der beide regeeringen een dergelijk voorbehoud op te nemen in de reglements destinés à assurer la libre navigation, vermeld in het verdrag.

Tentoonstellingen te Paramaribo.

(Van onzen Vertegenwoordiger in Suriname.)

Twee tentoonstellingen in één maand in deze stad, waarvan de doorsnee-inwoner bij iedere gelegenheid met minachtend schouderophalen betuigt: „Hier!, och hier is niets te doen!" En nu in eens twee tentoonstellingen, beide geslaagd en beide aantoonende een batig slot. Waardoor bewezen wordt, dunkt ons, dat er werkelijk niet met zoo'n wanhopig, minachtend gebaar over Suriname gesproken behoeft te worden en dat ook nog wel andere dingen kans van slagen hebben, als de rechte menschen zich er maar voorspannen. En die waren in dit geval blijkbaar aan het werk geweest.

Voor de eerste tentoonstelling, die van eene collectie aquarellen en etsen, ter bezichtiging afgestaan door de Maatschappij „Arti et Amicitiae" te Amsterdam, had zich een comité gevormd onder voorzitterschap van Mr. P. Carst, terwijl Mevrouw Baronesse van Asbeck welwillend als Beschermvrouwe optrad. Het schijnt ons een zeer gelukkig denkbeeld van het Comité, Nederlanders, die zoo ver — en dikwijls gedurende jaren — van het moederland verwijderd zijn, die vooral in dezen vreeselijken tijd door de gebrekkige communicatie zich daarvan nog verder gevoelen, eens in de gelegenheid te stellen, kennis te nemen van datgene, wat op kunstgebied daar geproduceerd wordt. In den Haag, Amsterdam, Rotterdam zucht men wel eens onwillekeurig: „Alweer een tentoonstelling!", hier was die tentoonstelling een evenement, een alleraangenaamste afwisseling in het dagelijksch bestaan, dat als vanzelf om geld verdienen en nog eens geld verdienen draait.

Een gemakkelijke taak had het comité voorzeker niet. Lokalen met goed licht, voldoende ruimte, om het geëxposeerde geheel tot zijn recht te doen komen, zijn hier niet te vinden. Men moest zich behelpen met een ruim heerenhuis, wat, al was het niet altijd even gemakkelijk alles onder het juiste licht te exposeeren, het voordeel had, dat de drie ineenloopende vertrekken een intiem-gezelligen aanblik boden. Het comité kan met voldoening op zijn arbeid terugzien: Ruim 600 bezoekers, ongerekend de 162, die zich een voor de geheele week gangbare kaart hadden aangeschaft, en een verkoop van aquarellen en etsen tot een bedrag van ƒ 3000.— doen zien, dat ook voor Hollandsche kunst hier groote belangstelling aanwezig is.

Ook nog wel voor andere zaken; dat bewees de Padvinders-bloemententoonstelling gedurende de Paaschdagen. Georganiseerd door het Bestuur der Organisatie, kon deze zich verheugen in de medewerking van een ijverig comité van dames en heeren en in groote belangstelling van hoog en laag.

Z.E. de Gouverneur en Mevrouw van Asbeck, die evenals de Staten met belangstelling de ontwikkeling der Padvindersbeweging gadeslaan en haar steunen, waar dat wenschelijk is, openden de tentoonstelling, die naast goedbedoelde, zij het ook niet geheel-gelukte pogingen, veel werkelijk moois te zien gaf. Ook hier deed zich het gemis aan een goede localiteit duchtig gevoelen. Bij de groote belangstelling van jong en oud, hoog en laag, was de temperatuur in de niet groote en door eenige gasvlammen verlichte zaal, op enkele avonden vaak meer dan tropisch. Maar gezellig was het er, vooral den laatsten avond, toen aan den aandrang van de jeugd eindelijk toegegeven en de tentoonstelling met een dansje besloten werd.

Paramaribo, 30 April 1915. K.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Militieplicht. In „De Voorpost" uit Maha Prana de volgende gedachten hierover:

Nog is men niet klaar met het verwerken en oplossen van bestaande vraagstukken ter verbetering van ons maatschappelijk leven of daar komt voor ons een nieuwe emotie opdagen: de militieplicht. Dit democratisch voorstel komt van de zijde van Boedi Oetomo met haar „Westersche ideeën".

O, militieplicht, thans roepen wij u toe: mijn waarde zuster Militieplicht, wat zult gij ons brengen. Zult gij ons moreel opheffen? Is het in het belang der welvaart van ons Insulinde, dat gij zult worden ingevoerd? Zult gij ons heuchelijk nieuws brengen en tegen ons Inlanders zeggen: Ziet, hier hebt gij een nieuw middel, om u moreel en intellectueel op te heffen. Bezig mij als wapen, om uw gedooden krijgsmansgeest te doen herleven. Zijt gij vernederd door vreemde Macht? Ziet ge uw rechten vertrapt, wel, ik ben of ik zal een probaat middel zijn voor u, mijn geliefde Inlanders, om u uw rechten te doen herkrijgen. Ik zal uw moed aankweeken, uw wilskracht en ondernemingsgeest verhoogen! Want is het niet, dat gij Inlanders tot nog toe door de z.g. Westersche beschaving wordt beschouwd als kwartmensch! Militie — wij jongelieden vreezen, dat gij ons op een dwaalspoor zult brengen. Gij meent het goed met ons; doch hm! Militie, uw vriendschapshand neem ik — hm, niet aan.

Het Inl. Onderwijs. Naar aanleiding van de cijfers door Tjiptomangoenkoesoemo geproduceerd, betreffende de kosten van het Inlandsch en Europeesch onderwijs (zie het K. W. van 1 Juni 1916 No. 22) zegt hij verder in bovengenoemd blad, dat het op den weg ligt van Boedi Oetomo een actie te beginnen ter verkrijging van meerdere gelegenheid voor de Inlandsche kinderen om zich te ontwikkelen zoodanig, dat zij later in den strijd om het bestaan, dank zij de zich eigen gemaakte schoolsche ontwikkeling, geen al te mal figuur zullen slaan. Wij noemen juist Boedi Oetomo, omdat deze vereeniging meent den vooruitgang van ons volk te kunnen bevorderen door het veralgemeenen van het onderwijs. Het doet er natuurlijl niets toe, dat wij een andere zienswijze zijn toegedaan, dat wij zulks vinden het bewandelen van een langeren weg, waardoor het twijfelachtig wordt, of wel dezelfde resultaten zullen kunnen worden geboekt. Wij n.m. zijn van meening, dat voldoende scholen alleen zullen worden cpgericht als wij, dat zijn de Indiërs, op de geldkist zitten. Men bestudeere te dien opzichte de Indische begrooting, daar zal men vinden, dat zooveel duizend pegels worden besteed aan een zekere badkamer, zooveel voor een buitenverblijf, enz. enz. en dat alles terwijl er geen geld is, wanneer scholen moeten worden gebouwd. Men zegt ons wel eens, dat er voor die eventueel meer op te richten scholen geen onderwijzers te krijgen zijn, omdat... omdat ze er niet zijn. Enfin, wij revolutionnairen, denken er het onze van, en vragen ons af, of er evenmin geld is voor kweekscholen voor Inlandsche onderwijzers. Overigens een zeer stomme vraag, want natuurlijk dat daarvoor geen geld te vinden zai zijn. Deze omstandigheden geven ons aanleiding ons zelve de vraag te stellen: of wellicht de volgende grafelijke landvoogd ons uit de moeilijkheden zal helpen? Wij willen het gaarne hopen, ofschoon......

Oorlogsgevolgen. De „Pembrita Betawi" beweert, dat de pandhuizen in de binnenlanden van Java goede zaken maken, maar dat daar overigens zwaar gevoeld worden het verbod van uitvoer (voornamelijk van de djagoeng), het gebrek aan scheepsruimte, de duurte der levensmiddelen en van andere zaken, zoomede de verminderde invoer. In streken, waar anders veel in copra wordt gedaan, is bijna geen vraag meer naar dit artikel, evenzoo gaat het met katjang en djagoeng. Tot overmaat van ramp zijn de overstroomingen over het land gekomen, waardoor veel padi en veel polowidjo teloor zijn gegaan. In de suikerstreken wordt door de bevolking met blijde verwachtingen de maaltijd tegemoet gezien; dan kan weer geld verdiend worden. En de producent, èn de arbeider, èn de kleinhandelaar gevoelen den zwaren last van dezen harden tijd, maar 't meest nog de rondventer, die met zijn kramerijen en lijnwaden de dessa's rondgaande, vroeger van ƒ 10 tot ƒ 15 per dag verdienen kon, thans zijn verdiensten tot meer dan de helft verminderd ziet. De Chineesche handelaren, die in producten handelen, hebben dientengevolge veel geld verloren.

De Inl. Vorsten vertegenwoordigd. Bij de bestuursovergave en overname van de hooge Regeering te Batavia, werd ook, volgens de „Sinar Djawa", het Solosche hof vertegenwoordigd in de personen van Pangeran Koesoemodiningrat, een ouderen broeder van den Soesoehoenan en Pangeran Adiwidjojo, een zoon van dezen Vorst. Pangeran Hangabei, zijn oudste zoon, ging er heen als adjudant in buitengewonen dienst van den Gouverneur-Generaal. Hij bekleedt in het leger den rang van majoor bij den generalen staf. Voor Djokdjakarta ging in deze hoedanigheid van majoor en adjudant i. b. d. Pangeran Mangkoeboemi.

Behoeften aan de Holl. Taal. Meer en meer — alzoo de „Pembrita Betawi" — wordt de behoefte gevoeld aan kennis van de Hollandsche taal, zoowel in het dagelijksch leven als bij het onderwijs, ook om later in de maatschappij vooruit te komen. Een goede maatregel is nu, volgens dit blad, dat de Directeur van Onderwijs bepaald heeft, dat, te beginnen met dit jaar, bij de toelating tot de kweekscholen voor Inlandsche onderwijzers te Bandong, Djokdjakarta, Oengaran, Probolinggo en Fort de Kock eenige kennis van de Hollandsche taal wordt vereischt, zoodat deze scholen in werkelijkheid toegankelijk zullen zijn voor jongelieden, afkomstig van de Hollandsch-Inlandsche, Europeesche en Hollandsch-Chineesche scholen. In de 1e klas van de hierboven bedoelde scholen heeft men tot nu toe met de moeilijkheid te kampen, dat de leerlingen voor een deel bestaan uit jongens, die wel wat Hollandsch kennen, voor een ander deel uit gewezen leerlingen van de 2e klas scholen, die deze taal niet geleerd hebben. Dikwijls is het voorgekomen, dat onder deze laatsten verscheidenen het onderwijs niet hebben kunnen volgen. Behalve dat zij voor de andere leerlingen een rem waren, moesten zij de school zonder einddiploma behaald te hebben, verlaten.

Een Ziekenhuis te Bandong. Hetzelfde blad maakt melding van een vorstelijke gift, die Dr. Bosscha te Bandong gegeven heeft voor de oprichting van een ziekenhuis aldaar Eerst gaf bij daarvoor een terrein, maar dit werd om verschillende redenen niet geschikt geacht. Hij heeft daarop bij de Faktory een som van ƒ 40.000 gedeponeerd ten dienste van een nieuw hospitaal, dat aan alle eischen van een moderne ziekeninrichting moet voldoen en ten goede komen zoowel aan de Europeesche als Inlandsche bevolking. Door de burgerij werd ƒ 12 mille opgebracht.

Geknoei. In Solo hebben knoeierijen op groote schaal bij de woningverbetering plaats gehad. Tot dusverre zijn reeds acht mantris gearresteerd, die met materialen en arbeidsloonen geknoeid hebben. De zaak wordt nog verder onderzocht; er zijn nog meer personen, die meegeknoeid hebben. Het geknoei — alzoo de „Sinar Djawa" — moet reeds dateeren van den tijd, toen men met de woningverbetering begonnen is. De politie heeft, gewaarschuwd zijnde, eenige agenten als koelies laten werken, die daarna de diefstallen aan het licht hebben gebracht. De mantris stalen geleidelijk zooveel, dat zij van de gestolen materialen zich een eigen huis konden bouwen.

Op deze wijze zijn ook huizen van Chineezen gerestaureerd geworden. De kleine man is weer de dupe geworden; hij werd wederom door zijn eigen landgenooten bestolen.

Een tekort. De president van de vereeniging „W a r g o s a r o j o", ondersteuningsfonds voor Inl. spoorbeambten, werd, volgens de „P e w a r t a S o e r a b a j a", kort geleden geschorst, omdat hij een som van ƒ700 niet heeft kunnen verantwoorden. In een daartoe belegde vergadering werd hij ter verantwoording geroepen. Eerst toen bekende hij het geld gebruikt te hebben voor een w a r o e n g, die hij ten behoeve van de spoorbeambten had opgericht. Hij heeft ƒ150 terugbetaald. De waroeng zal verkocht worden; dan heeft hij nog eenige stukjes grond in Banjoewangie, die bij verkoop ook nog geld genoeg kunnen opbrengen om het tekort te dekken, zoodat de zaak wel weer terecht zal komen. Zoo meent bovengenoemd blad.

Een Inl. Kantschool. Te Padang Pandjang is, volgens de „S i n a r S u m a t r a", een kantschool opgericht. Zij werd den 5en Maart j.l. geopend en staat onder leiding van de onderwijzeres in handwerken Misah. De cursus begon met 20 leerlingen. Meerderen hebben zich aangemeld, die echter wegens plaatsgebrek afgewezen moesten worden. De Maleische jeugd, zoowel jongens als meisjes, gaat over het algemeen graag naar school. Het aantal analphabeten wordt minder en minder. Wie niet in de gelegenheid is om het Latijnsche letterschrift te leeren, behelpt zich met het Arabische, dat overal, waar de Koran onderwezen wordt, geleerd kan worden.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Chineesche ingenomenheid. De Chineezen hebben te Buitenzorg op den postweg, tegenover de Societeit, een mooie eerepoort, ter verwelkoming van den nieuwen Gouverneur-Generaal opgericht. Op deze eerepoort prijkt een Chineesche inscriptie, welke volgens de „P e r n i a g a n" vooraf door de feestcommissie als van goede beteekenis is onderzocht geworden. De Chineezen zijn n.l. met de benoeming van den nieuwen Landvoogd ten zeerste ingenomen, omdat deze...... vroeger gezant in China is geweest en er beweerd wordt, dat hij goed Chineesch kan spreken niet alleen, maar ook met stokjes eten kan!

Een nieuwe Chineesch-Engelsche school. Deze werd te Semarang den 15en Mei j.l. geopend in een eigen gebouw, in gang Tengah. Zestig leerlingen waren ingeschreven. De school is voorloopig in een tijdelijk gebouw onderdak gebracht, maar er bestaan groote plannen voor de oprichting van een flinke permanente inrichting, die veel geld zal kosten. De school, een kostschool, draagt geheel een Chineesch karakter. Onderwijs wordt er gegeven in de Chineesche klassieken en de Chineesche zedeleer. Veel werk wordt van het Engelsch gemaakt, omdat deze taal gebezigd moet worden als voertaal bij het onderwijs van enkele Westersche vakken. Deze school voldoet aan een lang gekoesterden wensch van vele Chineesche ouders, n.m. om aan hunne kinderen een Chineesche opvoeding te geven en hen geschikt te maken voor den handel in het Oosten. Vandaar ook de noodzakelijkheid tot kennis der Engelsche taal. Tot dusverre werden de zoons voor hunne verdere studies in het belang van den handel naar Singapore, Penang, Shanghai of Hongkong gezonden. In dit opzicht geven de M.U.L.O.-scholen in N.-I. te weinig en de H. B. S. te veel. Deze beide onderwijsinrichtingen zijn naar de meening van sommige Chineesche ouders te Westersch en passen zich niet aan bij de taak van het Chineesche volk in het Oosten. De Hollandsch-Chineesche scholen gaan ook niet ver genoeg naar hun zin. Die ouders wilden niet langer wachten op de reorganisatie van het voorgezet onderwijs in N.-I. Het nieuwe gebouw moet 100 leerlingen kunnen bevatten, met een speelterrein en gymnastieklokaal. Later moet er zelfs plaats zijn voor 500 leerlingen. Dit tijdelijk gebouw is ruim en luchtig, bevat uitstekende klasselokalen, een eetzaal, goede badkamers, privaten en een keuken, alles gelijkvloers. Boven treft men aan een ruime, frissche slaapgelegenheid, met splinternieuwe bedden met klamboes en zeer practische combinaties van kast en lessenaar; voorts waschtafels voor elken leerling één. De leeraren hebben afzonderlijke vertrekken. Deze school steekt gunstig af bij de inrichtingen, die van gouvernementswege aan Chineezen en Inlanders gegeven worden. Bij de opening waren tegenwoordig eenige leden van het schoolbestuur en van den Raad van toezicht, eenige Chineesche ouders van kinderen uit Semarang en omliggende plaatsen afkomstig. Aan het hoofd der school staat de heer Mann, die tevoren te Penang ook aan het hoofd van een dergelijke inrichting heeft gestaan en van daar d r i e Chineesche onderwijzers heeft medegebracht. De leerlingen, de onderwijzers, het bestuur en de genoodigden werden bij deze gelegenheid in een groep gephotographeerd. De voorzitter van het bestuur gaf bij zijne openingsrede, na de gasten verwelkomd te hebben, een korte aanduiding van het doel der school. Tot de kinderen sprak hij ook een opwekkend woord. De heer Tj. H. The, secretaris der Vereeniging, zeide, dat deze trotsch mocht wezen, dat haar arbeid zoo spoedig met succes bekroond werd. Hij dankte voor de hulp, die het bestuur van vele zijden gekregen had. De heer Mann verklaarde het zich een eer te mogen aanrekenen, dat hij, komende van een dergelijke school, die reeds lang bestond, hier een nieuwe school mocht openen. In Penang was men ook klein begonnen. De fundamenten, die hier waren neergelegd, zijn zóó degelijk, dat zeer zeker ook van deze school een spoedige, groote bloei verwacht kan worden. De heer J. W. Stewart achtte het noodig de aanwezigen op het karakter van deze school attent te maken, opdat hiervan geen verkeerde indruk verkregen worde. Deze school komt voort uit den wensch der ouders, d.w.z. der Chineezen in N. I., die van hunne kinderen een bijzondere opvoeding eischen. Dit moet niet beschouwd worden als een veroordeeling van eenig onderwijssysteem op Java. Ook heeft daarbij niet eenig politiek doeleinde voorgezeten. Daarom zal geen les in de Engelsche geschiedenis gegeven worden. Een godsdienstig karakter zal deze school evenmin dragen. Kortom de ouders vragen voor hunne kinderen een opleiding en opvoeding, die het N. I. Gouvernement met geen mogelijkheid zou kunnen geven bij de bestaande onderwijssystemen. De kinderen van deze school zullen worden opgeleid tot nuttige leden van de Chineesche gemeente en tot trouwe onderdanen van het N. I. Gouvernement (teekenen van instemming). De kinderen hieven een driewerf hoezee aan.

De bijeenkomst werd daarna door den voorzitter gesloten, onder dankzegging aan de aanwezigen voor de betoonde belangstelling. Het gebouw werd in oogenschouw genomen en de kinderen werden op taartjes en limonade getrakteerd. De heer Mann was in Penang op sportgebied algemeen bekend; bij zal dus ook wel aan deze school voor de lichamelijke opvoeding der leerlingen zorg dragen. („P e r n i a g a n").

Vereenig. tot behartiging van de Christel. belangen. De „P e w a r t a S o e r a b a j a" vermeldt de oprichting te Djokdjokarta dezer vereeniging, die reeds rechtspersoonlijkheid heeft verkregen. Haar doel is: door alle gewettigde en gepaste middelen de Christelijke belangen te dezer plaatse te behartigen, zonder zich op een bepaald kerkelijk standpunt te plaatsen of zich rechtsteeks op het terrein der kerk te bewegen. Niet k e r k e l ij k dus, maar hoe dit te rijmen, vraagt het blad met den eisch aan de leden gesteld, dat zij instemming moeten betuigen met het antwoord op vraag 1 van den Heidelbergschen catechismus, n.m. wat is uw eenige troost, beide in het leven en in sterven? Antw.: „Dat ik met lichaam en ziel beiden in het leven en in sterven niet mijns, maar mijns getrouwen Zaligmaker, Jezus Christus, eigen ben, die met zijn dierbaar bloed voor al mijne zonden volkomelijk betaald en mij uit alle geweld des duivels verlost heeft; en alles bewaart, dat zonder den wil mijns Hemelschen Vaders geen haar van mijn hoofd vallen zal, ja ook, dat mij alle dingen tot mijne zaligheid dienen moet, waarom Hij mij ook door Zijn Heiligen Geest het eeuwige leven verzekert en Hem voortaan te leven van harte gewillig en bereid maakt."

Van Vreemde Koloniën.

De naweeën van Koet-el-Amara.

Van 't oogenblik af dat de krijgstocht naar Bagdad tot staan kwam, was de Britsche pers slecht te spreken over 't beleid van den bevelhebber der troepen in Mesopotamië, generaal Nixon. De klachten en aanmerkingen namen gaandeweg in aantal en in heftigheid toe, en na den val van Koet el Amara is de veroordeeling zoo luide en algemeen geworden, dat er van Nixon's beleid niet veel overblijft. Hoewel dit er niet bij wordt uitgesproken, zal het feit, dat de Russen langs den veel langeren en niet minder moeilijken weg, uit het N. Bagdad naderen, de stemming nog meer verbitteren. Dank zij een stelselmatig, goed georganiseerd voorwaarts gaan, overwinnen de Russen de enorme bezwaren, terwijl de nederlaag der Britten juist is te wijten aan het met onvoldoende krachten en met onvoldoende organisatie onoordeelkundig voorwaarts gaan vèr van de basis, in een land dat onvoldoende hulpbronnen beschikbaar had.

De Br. regeering heeft een witboek uitgegeven, waarin de verantwoordelijkheid van 't gebeurde voor een groot deel op Nixon's hoofd wordt geschoven. Na de vermeestering van Koet el Amara droeg deze bevelhebber aan generaal Towshend op verder naar Bagdad op te rukken. Er ligt voor een ondercommandant altijd iets zeer moeilijks in om bezwaren te maken over de sterkte der door den bevelhebber beschikbaar gestelde macht, hij moet dan uitspreken dat hij de volvoering van de opdracht niet aandurft met de troepen, die zijn chef daarvoor voldoende acht. Dit gebrek aan durf spreekt een ondercommandant, die met 't vertrouwen der leiding wordt vereerd, niet licht uit. Anderzijds is 't zijn plicht bij 't ontvangen van een belangrijke opdracht zich te uiten, wanneer hij meent dat de goede uitvoering, door 't beschikbaar stellen van te weinig troepen in gevaar wordt gebracht.

Een schrijven van generaal Townshend, dat hij uit zijn Turksche krijgsgevangenschap naar Engeland heeft mogen zenden, heeft 't witboek aangevuld, zoodat de wijze van handelen duidelijk genoeg is, om te begrijpen, op welk standpunt elk der generaals zich nu stelt. Townshend heeft aan Nixon doen v o e l e n dat hij de macht te zwak vond, hij heeft zelfs uitgesproken welke sterkte hij noodig zou hebben geacht, maar hij heeft dit niet op een beslisten toon, als bij wijze van protest gedaan. Hij heeft zelfs, toen de kracht van den weerstand der Turken bij Ktesiphon nog niet gebleken was, gesproken van de mogelijkheid om den uit elkander te drijven vijand te vervolgen en met hem Bagdad binnen te dringen.

Nixon heeft de zienswijze van zijn onderbevelhebber over de noodige versterking der expeditionnaire macht niet ter kennis van 't legerbestuur in Br. Indië gebracht. Dit wordt hem als een grief aangerekend, maar hij zegt, in de opmerkingen van Townshend niet meer dan een uiting van voorzichtigheid gelezen te hebben, die z.i. overdreven was. Hij had de waarde daarvan zelf te beoordeelen. Intusschen is in elk geval gebleken, dat dit oordeel weinig steekhoudend is geweest. Behalve 't onvoldoende der sterkte, is bovendien aangetoond dat het niet vestigen van een operatiebasis bij Koet el Amara een strategische fout was. Ook was de organisatie van alles wat den geneeskundigen dienst betrof, beneden peil.

De beschuldigingen reiken ook hooger dan generaal Nixon. Al heeft deze de beschouwingen van zijn onderbevelhebber

niet aan 't legerbestuur in Br. Indië gezonden, dan was dit toch op de hoogte van hetgeen in Mesopotamië gebeurde, daarom gaat de opperbevelhebber sir Beauchamp Duff ook niet vrijuit. Het definitieve bevel, om van K. e. A. naar Bagdad op te rukken, moet zelfs door de regeering te Londen gegeven zijn. De „Times" roept haar toe, dat de gronden, waarop haar ongelukkig besluit gevestigd was, dienen te worden bekend gemaakt.

Men herinnert zich, dat de colonne, die na de insluiting van K. e. A. door de Turken, tot taak kreeg Towshend en de zijnen te ontzetten, aanvankelijk onder generaal Aylmer stond. Wij hebben toen niet den indruk gekregen dat de handreiking tusschen deze colonne en de bezetting nabij is geweest. Wel meenden wij uit de vervanging van dezen generaal te moeten opmaken, dat 't legerbestuur zich ten zijnen opzichte in zijn verwachtingen teleurgesteld vond. Thans schrijft de „Times", dat bovenal de waarheid moet worden gezegd over de terugdrijving van Aylmer bij de stellingen te Es Sinn (voorwerken van K. en A.) op 8 Maart j.l. Misschien 't treurigste feit van de geheele Koet-geschiedenis is, zegt 't blad, dat op dien dag de belegerde plaats met gemak had kunnen worden ontzet, indien er geen onvergeeflijke fouten waren gemaakt. Al wat men het publiek heeft vergund te vernemen is, dat Aylmer vijf dagen later is teruggeroepen en sindsdien, om onverklaarbare redenen, is beloond met een van de hoogste bevelhebbersposten in Br. Indië.

Wij kunnen hierover natuurlijk geen nader licht ontsteken, maar of de ontzetting inderdaad gemakkelijk had kunnen geschieden, dit betwijfelen wij toch. De T. stellingen waren zeer sterk, en dit nog te meer door den hoogen waterstand.

Elders is al gewezen op 't in verhouding groote aantal generaals dat de E. in Egypte hebben, bij 't Irakfront bedroeg dit ook nog een half dozijn boven de zoeven vermeldden. 't Blijft dus waar dat de kans op overwinning niet is af te meten naar 't aantal generaals. En nu de E. bladen onder die hooge bevelhebbers zelf de slachtoffers voor hun veroordeelingen gaan zoeken, zou men haast tot het tegenovergestelde willen besluiten: liefst maar één generaal, maar een goede. De klachten zijn overigens niet zonder verhoor gebleven. Law heeft in 't Lagerhuis medegedeeld, dat alle stukken betreffende Mesopotamië, zullen worden openbaar gemaakt.

Men zal dus nog een heftige gedachtenwisseling kunnen verwachten, tenzij de groote zeeslag van 31 Mei in de Noordzee de aandacht zóó op een meer nabijliggend object heeft gebracht, dat Nixon en sir Duff daardoor vergeven of vergeten zullen worden.

Tegen 't Japansch-Engelsche verbond.

't Maartnummer van Deutsche Wacht, een in Ned.-Indië uitgegeven maandscrift, geeft de vertaling van artikelen ,die in December 1915 verschenen zijn in 't Japansche blad Yamato Sjimboen, onder den titel: De raad van Japan aan Engeland. De ongenoemde schrijver is geen voorstander van 't verdrag tusschen de twee eilanden-rijken van West-Europa en van Oost-Azië gesloten, het verdrag had in elk geval zijn grootste waarde na het einde van den Russisch-Japanschen oorlog al verloren, en hij maakt 't Engeland tot een grief, de onderhandelingen van minister Kato met China op stellige wijze afgekeurd en Japan destijds tegen gewerkt te hebben.

De positie van Japan in 't Oosten wordt dan vergeleken met die van Duitschland in 't W. Engeland is verzadigd. Duitschland moet zich baan breken. In de botsing tusschen deze twee rijken staan wereldbeschouwingen van den eersten rang tegenover elkander, waarbij het om zijn of niet-zijn gaat, en die met recht of onrecht niets te maken hebben. Bindt Japan zich aan Engeland dan moet 't medewerken den status quo en het evenwicht van krachten in China te handhaven.

Hij ziet in het verbond met Frankrijk, Rusland en Amerika een 3- of 4-voudig net over het Japansche hoofd geworpen.

Hij wil 't verbond met Engeland voorwaardelijk nog wel dulden, maar in de voorvaarden, die hij opgeeft, ligt opgesloten het aan Japan bieden van de gelegenheid om zich nog krachtiger buitenlands te organiseeren om daardoor eerst nog in gunstiger verhoudingen te komen, om later 't verbond heelemaal op te kunnen zeggen.

Hij wil: 1. Engeland moet Japans volstrekte hegemonie in China erkennen. Het dient zijn aanspraken op 't Jangtsedal te laten varen. 2. Het moet de uitbreiding van het J. handelsverkeer in Br. Indië en in de Stille Zuidzee met de meeste tegemoetkoming en op denzelfden voet als den E. handel bejegenen. 3. In Australië, Canada, Z.-Afrika, Br. Indië en andere E. koloniën moeten de J. dezelfde rechten hebben als de E. 4. Het artikel moet uit 't bondgenootschappelijk verdrag vervallen, waardoor de bepaling, dat de eene bondgenoot den andere in geval van een conflict zal steunen, buiten werking wordt gesteld ten opzichte van een derde mogendheid, welke met den bondgenoot een arbitrage verdrag heeft aangegaan.

Deze artikelen van een ongenoemde zijn geen op zich zelf staande uitingen. Wij hadden reeds eerder de gelegenheid uit te spreken, dat in de toekomst een belangenstrijd als thans tusschen Duitschland en Engeland woedt, met vrij groote stelligheid te verwachten is tusschen Japan, de mogendheid die de oppermacht in 't Oosten wil hebben, en Engeland, de mogendheid, die haar nu nog heeft en haar niet prijs zal willen geven.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Emiel Hullebroeck over Indië.

In het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië van 12 Febr. 1916 is een brief afgedrukt van den Vlaming Emiel Hullebroeck, waaraan we via „Neerlandia" van Juni eenige fragmenten ontleenen:

Het publiek op Java houdt wel van kunst, bijzonderlijk in de groote plaatsen. Batavia, Soerabaja, Bandoeng, Djocja zijn centra, waar men zoo goed de kunst weet op prijs te stellen als in Europa. Als hetgeen geboden wordt goed en degelijk is, dan kan men hier gerust met alle genres verschijnen."

„Men heeft mij ook destijds met veel lof gesproken over de onbeperkte gastvrijheid in Indië. Hierover kan ik thans ook meêpraten. In de groote steden schijnt die echt-Indische hoedanigheid wel geheel te zijn verloopen, maar in het binnenland is zij nog steeds heerscheres en is het een gastvrijheid zonder grenzen."

„Java is een pracht land!...... Ik heb op Java doorloopend genoten! Overal is de natuur er schitterend mooi! Hetzij men zich bevindt in het woeste Tenggergebied, in de reusachtige bosschen en de onafzienbare sawah's van het noorden, aan het weinig bezochte Zuiderstrand of in de nooit genoege geprezen Preanger, steeds is het één verrukking voor het oog."

Ten slotte laten we Hullebroeck nog even aan het woord, als hij, na deze en andere lofuitingen, ook de keerzijde der medaille laat zien. Zoo is hem het reizen op Java niet meegevallen en viel hem de onreinheid der bevolking op. „Het zijn uiterst pacifieke menschen, maar zij hebben van gezondheidsleer niet het minste begrip, en dat valt iemand, die kersversch uit Europa komt, zéér tegen." Verder viel hem op, „de verregaande onzindelijkheid en de bedroevende ongezelligheid van het meerendeel der hotelletjes in de binnenlanden: dat is soms gewoonweg schandelijk! Overal vuiligheid en viezigheid; de borden, vorken en messen kleverig van onreinheid, de spijzen onnoemelijk slecht, de thee, de koffie, haast niet te drinken; de bedden en de klamboes...... beter er niet naar te kijken, enz. enz."

Aniline en de Javaansche batikindustrie.

De vlotte afzet, welke de laatste zending aniline [1]) in Indië, ondanks de hooge prijzen, heeft gevonden, bewijst wel hoe in een urgenten nood voorzien werd. Er was een tijd — en we hebben hier de afdeeling Grissee op het oog — dat een vat indigo tegen *f* 500.— gedaan werd. Tot sulk een buitensporig bedrag wordt nu, althans de van regeeringswege geïmporteerde indigo, niet meer verhandeld. Zij zelf verkoopt tegen *f* 1.20 p. kattie of *f* 120.— p. vat bruto en tegen *f* 104.— netto. De handelaars, aan wie de Regeering de distributie voor een gedeelte heeft toevertrouwd, mogen niet meer dan *f* 104.— p. vat netto vragen. Dit is ook de eenige manier, welke het beoogde doel waarborgt, om nl. de batikkers in hun bedrijf te steunen en elke speculatie te weren.

In de afdeeling Grissee vormt de batikkerij een voornamen tak van industrie en een groot aantal Chineezen, Arabieren en Inlanders houdt zich onledig met het vervaardigen van kains, sarongs en slendangs.

De Grisseesche batikkunst kenmerkt zich door zijn eenvoudige motieven, waar zij een ruim afzetgebied vindt in de buitenbezittingen. Dit artikel wordt dan ook hoofdzakelijk verhandeld in ruil met producten. Het gaat naar Bandjermasin, waar men het betaalt met rottan, damar, gutapercha en katjang. Ook Celebes is een gewillig afzetgebied, waar de gebatikte kleedingstukken geruild worden tegen notemuscaat, foelie, pluimgedierte en Makassaarsche oliën. Toen de invoer der in Duitschland gefabriceerde aniline vertraging ondervond, werd de terugslag zeer ernstig in Grissee gevoeld, waar de massa-productie aanmerkelijk achteruit ging. Men heeft ook daar getracht het euvel te verhelpen met indigo en koedoe van inlandsch fabrikaat, maar deze verfstof was niet gewild. Toen het gebrek grooter werd, zond de firma Anathoon en Co. opkoopers de binnenlanden in, die trachtten alle voorhanden zijnde indigo en koedoe te bemachtigen. Chineezen en Arabieren volgden haar voorbeeld en durfden toen *f* 800.— en *f* 1000.— voor een vat te vragen. Deze speculatie, die de batikindustrie in den weg stond, is nu den kop ingedrukt.

Het bovenstaande is ontleend aan de „Ind. Mercuur" van 2 Juni jl., waaraan we toevoegen een bericht uit de „N. R. Crt." van 5 dezer (ochtendblad), dat ten nauwste er mede verband houdt.

„Naar het „Hbld." meldt, zijn dezer dagen verschillende vrachtschepen van de Stoomvaartmaatschappij „Nederland" en van de Rotterdamsche Lloyd door de Engelschen aangehouden. Deze booten moesten, voordat zij haar reis voortzetten, eerst de aniline lossen, die zij aan boord hadden. Alleen de „Rondo", waar de 1400 kisten, die zij meevoerde, verspreid waren over de geheele lading, mocht uit Durban vertrekken, mits de lading in Indië ter beschikking van den Engelschen consul zou worden gesteld.

De aniline was als gewoonlijk geconsigneerd aan den gouverneur-generaal van Ned.-Indië en is noodig voor de batikindustrie. Ter wille van deze industrie maakten de Engelschen de uitzonderingsbepaling, om deze aniline, hoewel Duitsch product, te laten passeeren.

Het gerucht loopt, dat de aanhouding zou zijn te wijten aan het feit, dat een cognossement van vroeger verscheepte aniline was gekomen in, naar Engelsch oordeel, ongewenschte handen."

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.

De derde aflevering van dit nieuwe maandschrift is, zoowel wat tekst als wat illustreering betreft, al even interessant als de beide vorige.

Ze opent met een beschrijving der oudheden van Modjokerto, door Dr. N. J. Krom. Onder de oudheden-centra van Java neemt de afdeeling Modjokerto een zeer belangrijke plaats in en wel omdat er de hoofdstad gelegen heeft van het grootste en machtigste der Hindoe-rijken: Madjapahit. Hoewel het dus voor de hand ligt te meenen, dat deze streek reeds lang een middelpunt van oudheidkundig onderzoek moet zijn geweest, is men echter eerst na 1910 zich speciaal voor deze haar gaan interesseeren, met uitnemende resultaten. Van de oude hoofdstad meeft men ongeveer den omvang en verscheidene vaste punten terug kunnen vinden, zoodat er nu een algemeen overzicht van de situatie is; in de afdeeling zijn talrijke overblijfselen van bouwwerken, wier bestaan niet vermoed werd, voor den dag gekomen. Dr. Krom, die over een en ander in bijzonderheden treedt, brengt daarbij hulde aan R. A. A. Kromo Djomo Adinegoro, Regent van Modjokerto, aan wiens initiatief en voortvarendheid in deze zeer veel is te danken.

De heer E. M. Vis te Amsterdam, een bekend verzamelaar van Indische wapens, is onlangs in het bezit gekomen van een Javaansch handschrift, handelende over pamormotieven op Javaansche krissen (en geschreven door den heer J. E. van der Spek in vereeniging met wijlen R. N. Aditaroema), waarvan de vertaling (door den Javanicus J. J. Meyer) met de teekeningen, die bedoeld handschrift vergezelden, thans worden gepubliceerd.

De heeren Soorjo Poetro en Noto Soeroto vervolgen hunne causeriën over Javaansche muziek, met welk onderwerp ook verband houdt het opstel van den heer Henri Borel over den Indischen kunstavond in den Haagschen Schouwburg (15 en 17 Maart 1916).

Eveneens van ethnografische strekking zijn de artikelen van Noto Soeroto over hanengevechten op Java en van mr. J. G. Huyser, over het sirihstel in den loop der eeuwen.

Eindelijk besluit deze afl. met eene beschrijving van het dubbel-schroefstoomschip „Insulinde" van de Rotterdamsche Lloyd, met welk schip de Gouverneur-Generaal Graaf v. Limburg Stirum de reis naar Indië deed.

Weekblad voor Indië.

In nos. 50 en 51 bijzonderheden naar aanleiding van het optreden van Graaf van Limburg Stirum; de heer J. G. Boon schrijft over „De bestuurswisseling"; verder een aantal

1) Chem. uit indigo of ook uit koolteer verkregen organische basis, waaruit verscheidene verfstoffen verkregen worden.

illustraties met bijschrift: „De aankomst van den nieuwen landvoogd in Indië." Dan vindt men in genoemd No. 50 nog eene beschrijving (met afb.) van een bouwplan van een nieuw stadhuis voor Soerabaja.

Bijdragen in eenige Zendingsperiodieken.

Zijn er in het heidendom der natuurvolken aanknoopingspunten te vinden voor den Zendingsarbeid (vervolg). — Mededeelingen over de bevolking der Sangireilanden. (Ned. Zendingsbode 26 Mei 1916).

Over den arbeid op West-Nieuw-Guinea, door D. C. A. Boret (Berichten der Utrechtsche Zendingsvereeniging, Juni 1916.)

Pioniersabeid op de Hoogvlakte van Deli, door E. J. van den Berg. — Ter nagedachtenis, door A. J. Duymaer van Twist. (Levensbijzonderheden van Zendeling Kruyt.) (Maandbericht Ned. Zendinggenootschap, Juni 1916.)

Onze Zending in Zuid-Celebes (met ill.). — (Orgaan der Nederl. Zendingsvereeniging, Juni 1916).

De Centrale Kas te Batavia.

In het Febr.-nummer een artikel van algemeene strekking over credietverleening (ontleend aan de Bataviasche Nieuwsbladen en verschenen in 1899). —Voorts een beschouwing van C. A. over de hulp van de Inlandsche bestuursambtenaren in het beheer van Afdeelingsbanken. — Ten slotte een financieel overzicht van de Centrale Kas gedurende het 4e kwartaal 1915, door den Directeur, J. Uden Masman.

L. C. Rovers. - In Memoriam.

Het Juni-No. van het Marineblad wijdt waardeerende woorden aan de nagedachtenis van een oud-zeeofficier, Louis Cecil Rovers, (overleden te Amsterdam, 2 Mei 1916), die als commandant van oorlogsschepen, ook in Indië een eervolle loopbaan vervulde.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 22: Physisch bodemonderzoek, door Dr. D. J. Hissink. — De selectie van hevea, door C. L. Tichelman. — Soekaboemische Landbouwvereeniging. — Cacaocultuur en -bereiding. — Uitvoer van- en invoer op Java en Madoera. — Resistance in tobacco to the root-rot disease, door J. Johnson, besproken door Dr. Joh. Westdijk. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — Ook bevat dit No. weder een, van wege de afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut gepubliceerde, literatuur-opgave met betrekking op tropische cultures.

Eigen Haard.

Als vervolg op vroegere opstellen, geeft de heer A. te Wechel, in „Eigen Haard" van 3 Juni, eenige bijzonderheden over de djatibosschen van Java (met ill.), waarbij schr. tevens gelegenheid vindt de aandacht te vestigen op de „schaduwzijden van het houtvesters-bestaan", (het wonen in de binnenlanden, te geringe bezoldiging, enz.)

Ned. Indische Juristen-vereeniging.

We ontvingen het vervolg der Handelingen van de Ned. Indische Juristen Vereeniging, waarin besraadslaging over „Het stelsel van executie van civiele Residentiegerechtsvonnissen op Java en Madoera, getoetst aan de praktijk".

Tentoonstelling van Indische kunst.

Men meldt aan de „N. R. Crt." (ochtendblad van 5 dezer):

In het museum te Zutphen is een tentoonstelling van O.-Indische kunst geopend, waarbij prachtige dingen zijn: uit hout gesneden voorwerpen, geweven en gebatikte doeken, geciseleerd koperwerk, enkele preciosa, enz.

De verzameling is het eigendom van mej. K. Ament uit Apeldoorn, die bij de opening een overzicht van de O.-Indische kunst gaf en de beteekenis van verschillende voorwerpen uitlegde.

* * *

Ten slotte nog twee titels, welke worden vermeld in Nijhoff's Index op de Nederl. perodieken (Mei 1916).

De gladakker (kamponghond), een tropisch schaduwbeeld, door Tropicus (slot). Buiten, April 1916).

De facultatiefstelling van het godsdienstonderwijs op de gesubsidieerde bijzondere scholen in Indië: door Ph. Kohnstamm. (De Schakel, 1916, blz. 23—26).

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag 1 Juli 1916*, ten 2 ure n.m., in een der bovenzalen van het Restaurant »de Vergulde Turk«, Breestraat te Leiden.

Agenda:

1. Notulen. (Zie K. W. 18 Mei 1916, no. 20).
2. Bespreking van de agenda voor de Algemeene Vergadering.
3. Goedkeuring van de benoeming van Mevrouw G. F. J. van Aalst-Koopman tot lid van de West-Indische Commissie.
4. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op *Zaterdag 1 Juli 1916*, ten $2^1/_2$ ure, n.m. in een der bovenzalen van het Restaurant »de Vergulden Turk«, Breestraat te Leiden.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen van de vorige vergadering. (Zie K. W. 5 Aug. 1915 no. 32).
3. Het jaarverslag over 1915 van het Hoofdbestuur.
4. Idem van de Studie-Commissie. (Zie K. W. 4 Mei '16, no. 18).
5. Idem van het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau. (Zie K. W. 4 en 11 Mei '16, nos. 18 en 19).
6. Idem van den Inlichtingendienst. (Zie K. W. 11 Mei '16, no. 19).
7. Rekening en verantwoording van het geldelijk beheer over het jaar 1915.
8. Begrooting voor het jaar 1917.
9. Benoeming van leden der commissie tot onderzoek van de rekening en verantwoording over 1916.
10. Voorziening in 8 vacatures in het Hoofdbestuur, ontstaan door perioliek aftreden, vertrek of overlijden der navolgende leden:

Voorzitter: C. R. Bakhuizen van den Brink (periodiek aftreden);
Secretaris: E. F. Grooss (id.);
Penningmeester: A. A. C. Harting (id.);
Afd. Amsterdam: Th. P. Almerood (vertrek);
Afd. Breda: J. C. van Reijn (overlijden);
Studenten afd. te Leiden: Mej. N. Worthington (periodiek aftreden; niet herkiesbaar);
Afd. Rotterdam: Z. G. Ph. Marcella (periodiek aftreden);
Afd. Utrecht: mevr. J. E. van Oeveren-van Schaik (periodiek aftreden).

Gestelde candidaten:

Voorzitter: 1. C. R. Bakhuizen van den Brink. — 2. L. A. Bakhuis.
Secretaris: 1. E. F. Grooss. — 2. J. A. Soetens.
Penningmeester: 1. A. A. C. Harting. — 2. Mevr. E. F. N. Nijenhuis-v. Beusekom.
Afd. Amsterdam: 1. Mr. C. F. Schoch. — 2. C. H. L. Baelde.
Afd. Breda: 1. Mevr. Douair. Jhr. W. C. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs. — 2. E. G. A. Taenzer.
Studenten-afd. te Leiden: 1. Ch. H. Monod de Froideville. — 2. H. R. van Taalingen.
Afd. Rotterdam: 1. Z. G. Ph. Marcella. —2. A. Veder.
Afd. Utrecht: 1. Mevr. J. E. van Oeveren-van Schaik. — 2. Mej. J. van der Schuyt.

11. Voorstel van de Afdeeling Breda:
    1o. tot het verzamelen door het Hoofdbestuur van materiaal tot het houden van kleine tentoonstellingen in de afdeelingen;
    2o. het instellen van een propaganda-commissie, waarvan een der leden, op aanvrage van een der afdeelingen, het land kan bereizen;
    3o. het uitschrijven van een prijsvraag voor een klein propagandisch comediestuk.
12. Mededeelingen omtrent:
    a. de Studie-Commissie;
    b. de West-Indische Commissie.
13. Vaststelling van de plaats waar de Algemeene Vergadering in 1917 zal gehouden worden.
14. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Ingenieur voor het signaalwezen bij den dienst der Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië.

Bij het signaalwezen van den dienst der Staatsspoorwegen in Nederlandscht-Indië kan een werktuigkundig-, of, bij gebreke daarvan, een civiel-ingenieur geplaatst worden, die behalve theoretische ook practische ervaring op het gebied van het signaalwezen heeft opgedaan, en wel gedurende minstens vier jaren in dienst van een der spoorwegmaatschappijen in Nederland.

De bezoldiging van ingenieurs bij genoemden tak van dienst bedraagt, na twee jaren dienst als adspirant-ingenieur, *f* 400 's maands, welke door vier driejaarlijksche verhoogingen van *f* 75 's maands en driejaarlijksche verhooging van *f* 100 's maands kan stijgen.

De bovenbedoelde vierjarige ervaring van den uit te zenden ingenieur telt voor 9/10 mede bij de vaststelling van de hem toetekennen aanvangsbezoldiging, terwijl hem bovendien reeds aanstonds eene buitengewone bezoldigingsverhooging van *f* 75 's maands zal worden toegekend.

Naar dien maatstaf berekend bedraagt de aanvangsbezoldiging ten minste *f* 475 's maands, met bepaling, dat na 1 jaar en 5 maanden dienst bij de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië aanspraak wordt verkregen op de volgende verhooging van *f* 75 's maands.

Bovendien kan aan gegadigden, die behalve de bovenbedoelde vierjarige ervaring in Nederland nog meer ingenieurs-ervaring op spoorweg- of daaraan verwant gebied hebben opgedaan, reeds aanstonds eene hoogere dan de bovengenoemde aanvangsbezoldiging van *f* 475 's maands worden toegekend, bij de berekening waarvan de meerdere spoorwegervaring buiten de keerkringen doorgebracht voor 9/10 en binnen de keerkringen doorgebracht voor vol zal worden medegeteld, terwijl aanverwante ervaring buiten de keerkringen doorgebracht voor 9/20 en binnen de keerkringen doorgebracht voor de helft medegeteld zal worden.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren hun gezegeld verzoekschrift, dat aan het Ministerie van Koloniën moet worden gericht, in te zenden aan afdeeling D. (Personeel) van dat Departement, onder overlegging van de vereischte stukken.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Lessen in moderne talen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Handwerklessen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Paedagogische adviezen	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Burg. Reigersstr. 51bis,	Utrecht,	Maleisch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—**;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. **De Kolonie Suriname,** door REMAN IRÜS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);

II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.